

Romantickým areálem Lichtenštejnů v CHKO Litovelské Pomoraví

Tato chráněná oblast se rozkládá převážně v údolní nivě přirozeně meandrující řeky Moravy v úseku mezi městy Olomouc a Mohelnice a představuje komplex zaplavovaných lužních lesů a mokřadních luk se stálými i periodickými tůňmi. Svou charakteristikou nížinné řeky se záplavovým územím, v němž převládá listnatý luh, patří dnes Litovelské Pomoraví k unikátním krajinným typům v evropském měřítku.

Z geomorfologického hlediska tvoří pruh široký 3 – 8 kilometrů, zaujímavější střední část Olomoucko-litovelské sníženiny Hornomoravského úvalu, jižní část Mohelnické brázdy a střední část Třesínského prahu. Téměř ve středu leží na ramenech řeky Moravy staré královské město Litovel. Pruh vápenců Javoříčsko-mladečského krasu pokračuje od vrchu Třesína až k Litovli a je pohřben pod nánosy čtvrtohorních štěrkopísků, čímž vytváří pod korytem Moravy jakýsi práh. Právě jeho přítomnost je jedním z možných důvodů, proč se Morava v okolí Litovle rozvětňuje do tolika ramen a vytváří zde tzv. vnitrozemskou deltu s lužními lesy.

Vápencový vrch Třesín (345m) tvoří krajinnou dominantu severozápadní části CHKO Litovelské Pomoraví. Jeho převážnou část pokrývají dubo-habrové lesy, zatímco v jeho nitru vznikly erozní činností potoka Hradečky a Rachavy jeskyně, objevené r.1826. Jejich celková délka 15 km překvapuje spletitostí chodeb, z nichž je jen malá část veřejnosti zpřístupněna. V Dómu mrtvých byly objeveny pozůstatky po sídlišti kromaňonského člověka, jejichž část je vystavena ve vstupní místnosti. Mladečské jeskyně jsou otevřeny od května do září mimo pondělí od 9 do 16 hodin a v dubnu a říjnu o sobotách a nedělích od 9 do 15 hodin. Návštěvou jeskyní doporučuji zahájit pěší okruh po zajímavých místech Litovelského Pomoraví.

Do Mladče se lze dopravit autobusovým spojem z nedaleké Litovle, při použití vlastního vozidla je na spodním konci obce zdarma k dispozici hezky upravené parkoviště. Od něj se vydáme nejprve na náves k rozcestníku turistických značených cest, odkud nás červená značka zavede k půl kilometru vzdálenému vchodu Mladečských jeskyní. Po jejich prohlídce se sem vrátíme a dál už pokračujeme po modré značce společně s naučnou stezkou k východnímu úpatí vrchu Třesína. Lesní cesta nás vede nad korytem zvolna plynoucího Mlýnského potoka; po levé straně míváme otvor částečně zřícené podzemní prostory v jílovitém svahu. Cesta pokračuje kolem menších skalních útvarů až k bizarní stavbičce

Čertova mostu, spojujícího asymetrickým kamenným obloukem dva skalní výčnělky ve svahu kopce. Tuto stavbu, jakož i další, které na dnešním putování navštívíme, nechali v rozsáhlém, velkoryse řešeném krajinném areálu v okolí Novým Zámku a Mladče, který byl součástí Úsovského panství od roku 1597-1945 postavit Lichtenštejnové. Malebná krajina a dostatek zvěře byly důvodem zřízení tohoto loveckého a rekreačního zázemí jejich rodu. Lichtenštejnové zde nechali postavit řadu romanticky laděných staveb, inspirovaných antikou a středověkem, které tehdejším šlechtickým výletníkům měly sloužit jako místa odpočinku a rozjímání. Na vzniku krajinných úprav i jednotlivých staveb se v dané době podílel i stejný autor-Bernard Petri, jako u známějšího Lednicko-valtického areálu, s nímž je zde možno sledovat určitou podobnost.

Po několika stech metrech chůze se dostáváme k jeskyni Podkova, která patří k dalším stavebním zajímavostem na úpatí kopce Třesína. Původně se jednalo o dva samostatné výtoky ponorných toků, které se podílely na vytvoření Mladečských jeskyní. Tyto dvě slepé krasové horizontální chodby, jejichž vchody ležely 28 m od sebe, se však uvnitř skalního masívu k sobě vzájemně přibližovaly na několik metrů, a tak nechali Lichtenštejnové jejich konce uměle prorazit. Tím vytvořili tunel ve tvaru podkovy, který slouží k pobavení turistů i dnes. Vzhledem k tomu, že je v něm tma a stropy jsou místy nízké, doporučuji vzít si baterku.

Kousek cesty odtud se od rozcestníku vyšplháme k další zajímavosti tehdejšího romantického areálu – Rytířské síni. Kdysi se jednalo o stavbu, připomínající antický chrám, lemovaný šestnácti jónskými sloupy z doby kolem r.1730 na vršku s dalekým výhledem, ve které se při reprezentačních honech podávalo občerstvení. Stavba byla r.1910 poničena, do dnešní doby se dochoval pouze jeden sloup.

Od rozcestníku pod Rytířskou síní pokračujeme dál modře značenou pěšinou spolu s naučnou stezkou kolem skalních útvarů až na severní úpatí Třesína, ke skupině čtyř krasových pramenů Řimických vyvěraček, jejichž zdrojovou oblastí jsou ponorné potoky Javoříčky a Špraňku. Pokračujeme dál pěšinou, která po chvíli zatáčí doleva do menší roklinky při okraji lesa, z níž pak vystoupá k rozcestníku Za Třesínem. Modrá značka odtud pokračuje společně s červenou půl kilometru polní cestou s třešňovou alejí na okraj obce Měnin. Odtud je to po červené značce kilometr chůze k Arboretu Bílá Lhota; my však pokračujeme dál po modré polní cestou s hezkými výhledy na Litovelské Pomoraví i Zábřežskou vrchovinu. Kolem kapličky sestupujeme do obce Řimice, kde se připojí žlutá značka od Bílé Lhoty. Projdeme obcí, podchodem pod dálnicí se dostaneme na polní cestu na druhé straně a odbočíme doleva na cestu přes louky. Po kilometru chůze dojdeme k silnici u vodní elektrárny, vedle níž se nachází soukromá obora se stádem bizonů. Přejdeme po mostě přes Moravu a jsme v osadě Nové Mlýny, kde se nachází hospody Rybářská bašta, která má mnohaletou tradici a kousek naproti Na Kadlově. Jelikož máme za sebou 7 kilometrů chůze a do cíle zbývá ještě 6, je to vhodné místo pro občerstvení z bohaté originální nabídky tuzemských i cizokrajných rybích

specialit, které oba hostince nabízejí.

Z osady Nové Mlýny pokračujeme vpravo po modré společně s naučnou stezkou na lesní cestu, která nás povede lužními lesy až k 1,5 kilometru vzdálenému kruhovému loveckému pavilonu Templ, zvanému „Chrám přátelství“, který stojí na skalní stěně nad peřejemi řeky Moravy a vytváří tak romantickou kulisu okolním lesním doubravám, které jsou chráněny jako Přírodní rezervace Templ.

V České republice se jedná o ojedinělý typ lesních společenstev pahorkatin. Lesní i mokřadní vegetace je velmi bohatá; ve větším množství se zde vyskytuje bledule jarní, mnoho druhů ostřic, úpolín evropský, jaterník podléška, ptačinec velkokvětý a ojediněle i lilie zlatohlavá,

áron plamatý či lýkovec jedovatý. Bohatá je i květena vodních ploch a toků a velmi pestrá je i fauna této oblasti- hnízdí zde pravidelně téměř 100 druhů ptáků, kromě běžných ryb se v řece vyskytují i ryby vzácnější jako jelec proudník i tloušť, hrouzek, štika či úhoř a žije zde také většina našich obojživelníků. Kromě lovné zvěře se zde vyskytuje i bobr říční, který sem byl před lety vysazen.

Po dalším kilometru putování od Templu lužními lesy se dostaneme k rozcestníku u Obelisku, od něhož je vedena krátká odbočka ke srázu nad korytem Moravy, s výhledem na 15 m vysoký čtyřboký kamenný Obelisk na břehu Moravy, jenž napodobuje obdobné stavby zaniklých starověkých říší. Dál pokračujeme lužními lesy až k empírovému paláci Nové Zámky (dříve Neuschloss), který sloužil Lichtenštejnům jako lovecký zámek, sídlo lesního úřadu i správy velkostatku.

K zajímavostem zámku patří i to, že má 12 komínů (jako počet měsíců v roce), 52 dveří (počet týdnů) a 365 oken (jako dnů v roce). Nyní jej využívá Ústav sociální péče, který jej ve spolupráci s Památkovým ústavem hodlá zrekonstruovat.

Další cesta zpět do Mladče již vede po nové, po povodni z r.1997 opravené asfaltové silniče po zvýšeném náspu přes lužní lesy, kolem několika slepých ramen či tůní. Za novým mostem přes Moravu vychází od rozcestníku vpravo žlutá značka proti toku řeky, zatímco zprava se připojuje červená značka lužními lesy od Litovle, která nás doprovodí do Mladče.

Doporučená mapa : Edice KČT č. 51 HANÁ,
Prostějovsko, Konicko a Litovelsko 1 : 50 000

Vyšlo v časopise OUTDOOR 5/2004